

Kliimaministri 14.08.2023 määruse nr 47, „Elamute liitumise kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõukohase määrusega täpsustatakse tagasiulatuvalt toetatavat tegevust ning taotluste pingerea moodustamise vajadust.

Määrusega reguleeritakse toetuse andmise tingimusi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027” (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti” erieesmärgi nr 1 „Energiatõhususe edendamine ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine” meetme 21.2.1.4 „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus” rakendamisel elamute liitumiseks kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamiseks.

Toetust eraldatakse Eesti riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus” meetme „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus” tegevuse „Õhukvaliteedi parendamine” tulemuste saavutamiseks.

Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodika vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused” (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 7.

Valdkondliku arengu toetuste planeerimisel ja andmisel lähtutakse Eesti riigi 2023.–2026. ja 2024.–2027. aasta eelarvestrateegia keskkonnakaitse ja -kasutuse programmi koostööst Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega ning rakenduskavas toodud erieesmärgi ja poliitikaeesmärgi saavutamisel koostööst õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmiga aastateks 2020–2030. Keskkonnakaitse ja -kasutuse programmi peamine strateegiline alus on Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030. See määratleb pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmisel, lähtudes keskkonnavaldkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjust ümbritsevale loodusele, elurikkusele ja inimesele. Programm arvestab nii keskkonnastrateegias, keskkonnavaldkonda puudutava poliitika põhialustes kui ka muudes keskkonnateemalistes arengukavades seatud eesmärgi.

Programmi tegevused panustavad arengustrateegia „Eesti 2035” sihtidesse: inimene, ühiskond, majandus, elukeskkond ja riigivalitsemise. Strateegilised alused, millele programm tugineb, on ümberkujundamisel. Programmi elluviimine panustab ka ülemaailmsete kestliku arengu 2030. aastaks seatud eesmärkide (SDG) ja 2030 Kestliku arengu tegevuskava täitmisel.

Valdkondliku arengu toetuste planeerimisel ja andmisel lähtutakse Eesti riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia keskkonnakaitse ja -kasutuse programmi koostööst Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega (määruses on need toodud § 3 lõigetel 2 ja 3 ning panustamist hinnatakse määruse § 15 lõike 2 punktis 5) ning rakenduskavas toodud erieesmärgi ja poliitikaeesmärgi saavutamisel koostööst õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmiga aastateks 2020–2030 (panustamist hinnatakse määruse § 15 lõike 2 punktis 1).

Määruse ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi välisõhu osakonna juhataja Heidi Koger (tel 626 2976, heidi.koger@kliimaministeerium.ee) ja finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Määruse juriidilise ekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk. Keeletoimetaja oli

Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@just.ee).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 muudetakse kliimaministri 14.08.2023 määrust nr 47.

Muudetakse kliimaministri 14.08.2023 määruse nr 47 § 6 lõiget 16 ja täiendatakse § 15 lõikega 5. Juhul kui taotletakse toetust õhk-vesisoojuspumba soetamiseks koos paigaldamisega, maasoojuspumba soetamiseks koos paigaldamisega, pelleti- või halupuidukatla soetamiseks koos paigaldamisega ja moodulkorstna soetamiseks ja paigalduseks või uue korstnasüsteemi ehituseks või olemasoleva korstnasüsteemi renoveerimiseks koos korstnahülsi paigaldusega tahkeküttekatla, moodulahju, kaminahju või käsitööna ahju ehitamisel, tuleb olemasolev tahkel kütusel põhinev kütteseade lõplikult eemaldada või uuendada, välja arvatud juhul, kui muu õigusakt seda keelab. Kütteseade loetakse uuendatuks või lõplikult eemaldatuks ka juhul, kui selle jaoks on toetust taotletud ja tegevus ellu viidud kõnealuse meetme alusel enne toetuse taotlemist kehtiva määruse § 5 lõike 3 punktides 1–3 ning punktis 7 nimetatud tegevusteks.

Punktis toodud muudatusega täpsustatakse erinevates taotlusvoorudes toetuse kasutamise võimalust. Toetatavate tegevuste elluviimise nõuetekohasuse kontrolliks on vajalik sätestada, et varasem toetus peab olema välja makstud enne hiliseimas voorus esitatud toetusetaotluse rahuldamisel tehtavat makset. See võimaldab tagada, et vana tahkel kütusel põhinev kütteseade on tegelikkuses ka eemaldatud, enne kui makstakse välja järgmine toetus.

Teise muudatusena sätestatakse, et juhul kui vahendid taotlusvooru eelarves ei ammendu, siis ei ole vajalik taotlusi pingereastada ning rakendusüksus saab taotlusi jooksvalt hinnata.

Vt ka sissejuhatuses toodud selgitust. Toetust antakse Euroopa Regionaalarengu Fondist.

Eelnõu §-s 2 tuuakse välja, et määruse muudatus rakendub tagasiulatuvalt alates 7.08.2024.

Paragrahvi 6 lõike 16 muudatuse tagasiulatuva jõustamine on vajalik õigusselguse huvides, et kõikidel osapooltel oleks võimalik saada üheselt aru, millistel tingimustel on võimalik toetust saada. Muudatus on toetuse taotlejale positiivse mõjuga, sest kaob võimalus tõlgendada määruse norme piiravamalt, kui on olnud määruse andja algne tahe.

Toetatavaid tegevusi võib teha mitmes toetusvoorus kui mitmes toetusvoorus toetust taotletakse. See ei ole keelatud ega peagi olema, toetatakse vaid määruse eesmärgile vastavaid tegevusi ja need on määruses loetletud. Selleks, et järgnevas ehk selles toetusvoorus kust viimati toetust taotleti, oleks võimalik tegevustele toetust maksta, peavad eelnevas toetusvoorus taotletud ja toetatud tegevused olema ellu viidud ja vana kütteseade eemaldatud ehk vana toetusvooru eest peab olema väljamakse tehtud kuna väljamaksel tõendataksegi tegevuste elluviimist. Seega, kuna uues toetusvoorus otsuse tegemise ajal ei pruugi olla vanas voorus saadud otsuse alusel veel tegevused tehtud, peavad vanas toetusvoorus toetatud tegevused, sh kütteseade olema eemaldatud hiljemalt väljamakse ajaks uues voorus, kuna muidu ei ole võimalik tõendada toetuse eesmärgi täitmist. Foto esitamist see ei mõjuta, toetust taotledes tuleb esitada foto olemasolevast kütteseadmest, kui elamus on olemasolev kütteseade.

Paragrahvi 15 muudatuse tagasiulatuva rakendamine on vajalik, et ka juba lõppenud taotlusvooru puhul ei tuleks rakendusüksusel moodustada pingerida, kui vooru eelarves jagub vahendeid. Muudatusega vähendatakse bürokraatiat. Toetuse taotlejale on muudatus soodne, sest menetlus kiireneb.

3. Eelnõu vastavus EL-i õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava EL-i õigusega.

Määruse eelnõu on muu hulgas kooskõlas järgmiste EL-i määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi.

Euroopa Liidu määrused on otsekohalduvad, mistõttu eelnõus nimetatud ülesannete täitjal tuleb juhinduda neist otse, arvestades eelnõus ja selle alusel antavates Vabariigi Valitsuse määrustes sätestatud.

4. Määruse mõjud

Määrusel on positiivne mõju rakenduskavas seatud eesmärkide saavutamisele, sest täpsustatakse määruses olevaid sätteid.

Kliimaministeeriumi moodustamise tõttu 01.07.2023 ei ole keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) kehtestatud. Huvigrupid on kaasatud KEVADe koostamisse ning Kliimaministeeriumi valdkondi hõlmavad „Eesti 2035“ sihid ning tegevuspõhise eelarvestamise programmid, mis on juhtimistasand valdkondade poliitikate planeerimisel ja elluviimisel. Tegevuste planeerimisel arvestatakse strateegilisi dokumente, mis on seotud ka rakenduskava erieesmärkidega. „Eesti 2035“ arengukava koostamisse kaasati laiem avalikkus arvamusrännaku formaadis, kus kõigil huvilistel oli võimalus üleriigilise strateegia kujundamisel kaasa rääkida. Lisaks tutvustati plaanitavaid rakenduskavakohaseid sekkumisi 2022. aasta sügisel suuremates linnades üle Eesti. Kõnealune määrus saadetakse eraldi KEVADe eelnõu juhtkomisjonile arvamuse andmiseks. Toetus on ühekordne tõuge valdkondli arengusuundade täitmiseks ning seega ei mõjuta otseselt valitsussektori eelarvepositsiooni.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa lisakulutusi ega -tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub tagasiulatuvalt alates 7.08.2024 (vt § 2 selgitust).

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Riigikantselei, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Euroopa Komisjoniga, perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega ning Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liiduga. Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks keskkonnavaldkonna arengukava eelnõu (KEVAD) juhtkomisjonile.

Kooskõlastustabel

I.	Riigi Tugiteenuste Keskus:	KliMi tegevus:
1.	<p>Eelnõu § 1 lg 1 täpsustab kliimaministri määruses 14.08.2023 nr 47, „Elamute liitumise kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ abikõlblikke kulusid §-s 6 lg 16. Praeguses sõnastuses jääb muudatuse sisu arusaamatuks ning ka seletuskiri kordab eelnõu sätet. Palun täpsustada kas muudatusega on mõeldud seda olukorda kus eelmises voorus on taotleja saanud toetust ahju uuendatud ning uues voorus taotletakse lisaks ka õhk-soojuspumba välja ehitamist. Või on alternatiivselt mõeldud seda, et taotleja on eelnevalt juba ahju ära lammutanud ja soovib nüüd toetust küsida õhk-soojuspumba ehitamiseks, kuid ei suudaks täita nõuet esitada taotlusega koos foto, mis tõendab ahju olemasolu. Kui mõeldakse esimest alternatiivi, siis kavandatav muudatus ei ole kooskõlas määruse eesmärgiga, milleks on kehtiva määruse § 3 lg 1 järgi tahkel kütusel põhineva kütteseadme asendamine taastuenergiaallikat kasutava kütteseadmega (milleks saab olla kas õhk-vesi soojuspump või maasoojuspump). Lubades juba uuendatud ahju säilitamist, põhjustab muudatus taotlejate ebavõrdse kohtlemise. Näiteks taotleja, kes soovib kahte kütteseadme allikat, ei pruukinud taotleda esimesest voorust vana ahju uuendamiseks toetust, vaid jäi ootama õhkvesi soojuspumba toetust, kuna teadis, et ahi tuleks lammutada. Samas taotleja, kes ahju lasi korda teha ning soovib lisaks ka toetust õhk-vesi soojuspumbale, saab eelise, kuna ei saaks ka kestvusnõude tõttu ahju lammutada ehk siis ta saaks eelise toetuse kasutamisel, kui leevendatakse seda tingimust, et vana ahi võib alles jääda. Korraldusasutuse tõlgendusel ei ole võimalik toetust anda õhk-vesi soojuspumba või maasoojuspumba asendamiseks, jättes vana ahju alles, kuivõrd see ei oleks kooskõlas toetuse eesmärgiga. Kui soovitakse muudatust siiski rakendada, siis tuleb muuta ka toetuse eesmärki ja tuua täpselt välja, mida toetatakse ja millal on vajalik vana tahke kütteseadme eemaldada.</p>	Arvestatud. Sõnastust täpsustatud.
II.	Rahandusministeerium	KliMi vastus:
	<p>Eelnõu § 1, millega muudetakse kliimaministri 14.08.2023 määruses nr 47, „Elamute liitumise kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ paragrahv 6 lõike 16 sõnastust järgmiselt: „(16) Kui toetust taotletakse § 5 lõike 3 punktides 1–3 või punktis 7 nimetatud tegevusteks, tuleb olemasolev tahkel kütusel põhinev kütteseadme uuendada või lõplikult eemaldada, välja arvatud juhul, kui muu õigusakt seda keelab. Kütteseadme loetakse uuendatuks või lõplikult eemaldatuks ka juhul, kui vastavaks tegevuseks on toetust taotletud ja tegevused tehtud käesoleva meetme raames enne toetuse taotlemist §</p>	Arvestatud. Sõnastust täpsustatud.

	<p>5 lõike 3 punktides 1–3 või punktis 7 nimetatud tegevusteks.“</p> <p>Muudatuse sisu ning põhjendus jäävad ebaselgeks. Palume korrigeerida eelnõu sõnastust ning selgitust seletuskirjas. Palume tagada muudatuse kooskõla toetuse andmise eesmärgiga, mis vastavalt kehtiva määruse § 3 lõikele 1 on: „parandada tiheasustuspiirkondade õhukvaliteeti, <u>asendades</u> tahkel kütusel põhineva kütteseadme taastuvenergiaallikat kasutava kütteseadmega või kaugküttega, ning <u>uuendada</u> olemasolevat tahkel kütusel põhinevat kütteseadet (edaspidi <i>küttesead</i>), mille tulemusena paraneb elamu küttesüsteemi tuleohutus ning energiaefektiivsus“ ning kooskõla kehtiva määruse § 6 lõikega 20, mille järgi töödega ei või alustada enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist ning kehtiva määruse § 11 lõike 3 punktiga 5, mis seab nõudeks taotlusega koos esitada foto olemasolevast kütteseadmest, mida soovitakse asendada või uuendada.</p>	
--	---	--